

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 maja 2018 roku

Sąd Rejonowy w Zgierzu, I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia SR Ewelina Iwanowicz

Protokolant: Patrycja Łuczak

po rozpoznaniu w dniu 22 maja 2018 roku w Zgierzu na rozprawie

sprawy z powództwa **R. M.**

przeciwko (...) **Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.**

o zapłatę

1. zasądza od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz R. M. kwotę 30.000 (trzydzieści tysięcy) złotych z odsetkami ustawowymi od dnia 23 lutego 2013 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku i odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty;

2. oddala powództwo w pozostałym zakresie;

3. nie obciąża powoda obowiązkiem zwrotu kosztów procesu i kosztów sądowych od oddalonej części powództwa;

4. ustala, iż pozwany ponosi koszty postępowania na zasadzie stosunkowego rozdzielenia – art. 100 § 1 zd. 1 k.p.c., pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu.

oraz sprawy z powództwa **V. M.**

przeciwko (...) **Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.**

o zapłatę

1. zasądza od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz V. M. kwotę 30.000 (trzydzieści tysięcy) złotych z odsetkami ustawowymi od dnia 23 lutego 2013 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku i odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty;

2. oddala powództwo w pozostałym zakresie;

3. nie obciąża powoda obowiązkiem zwrotu kosztów procesu i kosztów sądowych od oddalonej części powództwa;

4. ustala, iż pozwany ponosi koszty postępowania na zasadzie stosunkowego rozdzielenia – art. 100 § 1 zd. 1 k.p.c., pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu.

UZASADNIENIE

W dniu 1 sierpnia 2016 roku R. M. oraz V. M. wystąpili do Sądu Rejonowego w Zgierzu z pozwem przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. wnosząc o zasądzenie od strony pozwanej na rzecz R. M. na podstawie art. 446 § 4 k.c. kwoty 40.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 23 lutego 2013 roku do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od strony pozwanej na rzecz V. M. na podstawie art. 446 § 4 k.c. kwoty 40.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 23 lutego 2015 roku do dnia zapłaty. Jednocześnie strona powodowa wniosła o zasądzenie od strony pozwanej na rzecz każdego z powodów kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego oraz o zwolnienie powodów od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych w całości. W uzasadnieniu podniesiono, iż dochodzona kwota związana jest ze śmiercią I. M. na skutek zdarzenia drogowego z dnia 30 lipca 2012 roku.

(pozew – k. 2-5)

Postanowieniem z dnia 13 października 2016 roku Sąd Rejonowy w Zgierzu zwolnił R. M. oraz V. M. od kosztów sądowych w niniejszej sprawie w całości.

(postanowienie – k. 30)

W dniu 7 grudnia 2016 roku (...) S.A. w W. skierował do Sądu Rejonowego w Zgierzu odpowiedź na pozew, w której wniósł o oddalenie powództw w całości i zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego. W uzasadnieniu podniesiono, iż w ocenie pozwanej śmierć I. M. nie zmieniła w sposób patologiczny cech osobowości powodów, jak ich codziennego funkcjonowania, nie stracili oni swych zainteresowań i nie zmienili trybu życia. Zmarły pracował za granicą, a zatem kontakt z braćmi był ograniczony, co miało wpływ na ich relacje. Strona pozwana zakwestionowała również datę, od której powodowie żądają odsetek podnosząc, iż mogą oni żądać odsetek dopiero od dnia wyrokowania.

(odpowieź na pozew – k. 31-34)

Na rozprawie w dniu 28 marca 2018 roku pełnomocnik powoda oświadczył, iż w punkcie 2 pozwu jest omyłka pisarska dotycząca daty początkowej naliczania odsetek, która winna być wskazana jako 23 lutego 2013 roku jak w punkcie 1.

(protokół – k. 62)

Na rozprawie w dniu 22 maja 2018 roku pełnomocnik powodów poparł powództwo oraz wniósł o zasądzenie zwrotu kosztów dojazdu do Sądu w kwocie 1.156 zł.

(protokół – k. 89v.)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 30 lipca 2012 roku w miejscowości B., na przejeździe kolejowym doszło do wypadku – zdarzenia pojazdu F. (...) o numerach rejestracyjnych (...) z pociągiem relacji Ł. – Ł.. Na skutek wypadku śmierć poniosło dziewięć osób w tym brat powodów – I. M.. Winnym spowodowania wypadku był kierujący pojazdem marki F., który wjechał na niestrzeżonym przejeździe kolejowym pod nadjeżdżający pociąg. Pojazd sprawcy wypadku ubezpieczony był w zakresie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych w (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W..

(bezsporne)

I. M. przyjechał do Polski w celach zarobkowych wraz z żoną. W dniu wypadku przebywał na terenie Rzeczypospolitej Polskiej od dwóch miesięcy. Przed przyjazdem do Polski I. M. mieszkał z żoną i córką. Wyprowadził się z domu rodzinnego dwa lata przed wyjazdem do Polski. Pracował na Ukrainie jako taksówkarz w swojej rodzinnej miejscowości.

(zeznania R. M. – k. 62 [00:43:54 – 00:50:19] – w zw. z wyjaśnieniami informacyjnymi – k. 61-61v. [00:05:06 – 00:28:15]; zeznania V. M. – k. 62 [00:50:19-00:56:29] – w zw. z wyjaśnieniami informacyjnymi – k. 61v.-62 [00:30:28 – 00:42:48])

R. M. w dniu wypadku miał 25 lat i był dwa lata starszy od swojego brata I. M.. W tym czasie nie miał jeszcze własnej rodziny. Na terytorium Ukrainy mieszkali od siebie w odległości około 8 km. Widywali się co najmniej 2-3 razy w tygodniu. Spędzali wspólnie czas wolny, jak również celebrowali święta. Powód o śmierci I. dowiedział się, kiedy przebywał wraz z bratem V. w M.. Wówczas to o wypadku telefonicznie poinformowała go krewna. Powód po uzyskaniu informacji o śmierci brata nie zwłocznie wrócił na Ukrainę, a następnie wraz z matką przyjechał do Polski m.in. w celu identyfikacji zwłok. Widok okaleczonego ciała brata był dla niego bardzo przykry. Miał po tym koszmarne sny. Pogrzeb na terenie Ukrainy został zorganizowany przez powodów. I. M. został pochowany na cmentarzu w B. znajdującym się w odległości 500 m od domu powoda. Powód, kiedy przebywa na Ukrainie, często odwiedza grób brata. Po całym zdarzeniu R. M. zażywał leki uspokajające. Leki takie można kupić na terenie Ukrainy bez recepty. Leki zażywane były przez powoda przez pierwsze dwa miesiące codziennie, a następnie trzy, cztery razy w tygodniu, do 3 lat, głównie w celu uspokojenia po koszmarach nocnych. W dniu pogrzebu powód czuł się jakby się rozpląwał, był po zażyciu środków uspokajających. W późniejszym okresie był smutny. Na chwilę obecną R. M. cały czas odczuwa tęsknotę po bracie, nie może o nim zapomnieć i nie pogodził się z jego śmiercią.

(zeznania R. M. – k. 62 [00:43:54 – 00:50:19] – w zw. z wyjaśnieniami informacyjnymi – k. 61-61v. [00:05:06 – 00:28:15], wydruki zdjęć – k. 16-18)

R. M. pracuje w Polsce w firmie budowlanej, otrzymując wynagrodzenie około 1.500-2.000 zł. Na chwilę obecną utrzymuje dziecko oraz żonę, którzy to mieszkają na Ukrainie. Koszty utrzymania powoda w Polsce wynoszą około 500 zł miesięcznie. Żona powoda jest osobą bezrobotną.

(zeznania R. M. – k. 62 [00:43:54 – 00:50:19])

V. M. w dniu wypadku miał 21 lat i był rok młodszy od swojego brata I. M.. Powód nie miał w tym czasie własnej rodziny. Przed wyjazdem brata do Polski powód widywał się z nim co drugi dzień. Spędzali czas razem w domu, wspólnie odpoczywali, jak również wspólnie spędzali święta. Relacja łącząca braci była bliska. Powód był ojcem chrzestnym jedynej córki brata I.. O śmierci brata powód dowiedział się, kiedy przebywał wraz z bratem R. w M.. Po uzyskaniu informacji o w/w zdarzeniu powód wrócił na Ukrainę, gdzie został z córką brata. Bezpośrednio po zdarzeniu powód zażywał tabletki uspokajające przez okres około dwóch tygodni. Czuł się tak, jakby „działał na autopilocie”. Na chwilę obecną V. M. mieszka i pracuje na Ukrainie, co tydzień odwiedza grób brata. Zdarzenia związane ze śmiercią brata cały czas wracają do powoda. Po śmierci I. matka dała powodowi prawo jazdy brata z jego zdjęciem i powód nosi je cały czas przy sobie.

(zeznania V. M. – k. 62 [00:50:19-00:56:29] – w zw. z wyjaśnieniami informacyjnymi – k. 61v.-62 [00:30:28 – 00:42:48], wydruki zdjęć – k. 16-18)

W przypadku powoda R. M. tragiczna i niespodziewana śmierć brata była bardzo silną, skrajnie trudną sytuacją życiową. Na skutek tego zdarzenia wystąpiły

u powoda dolegliwości psychiczne – obniżenie nastroju, zaburzenia snu (kłopoty ze snem, koszmarne sny), lęk, zaprzeczanie śmierci brata, zaburzenia koncentracji uwagi, obniżenie progu odporności stresowej, silna nadpobudliwość nerwowa. Dolegliwości te utrzymywały się u R. M. przez okres około roku po śmierci brata. Świadczyły one

o zaistnieniu u powoda silnych zaburzeń adaptacyjnych o obrazie depresyjno-lękowym.

Po tym okresie u powoda nadal występował lęk przed przejeżdżaniem przez przejazdy kolejowe oraz nadmierna nerwowość, które utrzymywały się jeszcze przez 2 lata. Zaburzenia adaptacyjne w tym okresie miały charakter łagodny. Dodatkowo powód przez okres 3 lat przyjmował leki na uspokojenie. Zaburzenia adaptacyjne występujące u powoda znacznie utrudniały jego aktywność zawodową, którą mógł kontynuować dzięki przyjmowaniu leków uspokajających. Na chwilę obecną u R. M. nie występują dolegliwości psychiczne, jednakże nie pogodził się ze śmiercią brata. Do chwili obecnej brakuje mu towarzysza, wspólnej pracy i odpoczynku, obecności w grupie wspólnych kolegów, przy stole rodzinnym. Powód będzie wspominał brata i będzie mu go brakowało do końca życia.

(opinia psychologiczno-sądowa – k. 65-69)

V. M. na skutek tragicznej i niespodziewanej śmierci brata doznał silnego szoku psychicznego. Stres ten wywołał u powoda zaburzenia pod postacią obniżenia nastroju i płaczliwości, zaburzeń łaknienia, co świadczy o zaistnieniu u powoda zaburzeń adaptacyjnych o obrazie depresyjnym średniego stopnia. Wymienione dolegliwości utrzymywał się przez około dwóch tygodni i stopniowo ustępowały. Powód przez około 2 tygodnie wspomagał się lekami na uspokojenie, co pomagało efektywnie wykonywać pracę zawodową. Po tym okresie V. M. zaczął funkcjonować poprawnie. U powoda doszło do zaistnienia mechanizmu wyparcia negatywnych emocji związanych ze śmiercią brata. Emocje te pojawiają się w chwilach wywoływania wspomnienia zmarłego brata. Nabierają one wówczas charakteru gwałtownego, silnego, trudnego do opanowania. Wszystko to świadczy o istnieniu wciąż żywych, nie przepracowanych emocjach przeżywanych w związku ze śmiercią brata. V. M. bardzo mocno kontroluje emocje, co nie jest dobre dla zdrowia psychosomatycznego i może w przyszłości skutkować pojawieniem się dolegliwości psychosomatycznych. Powodowi nadal brakuje brata w jego życiu, a ten brak będzie odczuwać do końca życia.

(opinia psychologiczno-sądowa – k. 65-69)

Pismem z dnia 28 lutego 2015 roku pełnomocnik powodów wystąpili do (...) Spółki Akcyjnej o wypłatę na rzecz R. M. oraz V. M. kwoty zadośćuczynienia w wysokości po 50.000 zł dla każdego z powodów.

(zgłoszenie szkody – k. 12-13)

W odpowiedzi ubezpieczyciel wskazał, iż decyzją z 22 lutego 2013 roku roszczenia powodów o zadośćuczynienie za śmierć brata zostały już odrzucone.

(wydruk wiadomości mailowej – k. 14-15)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zebranych dowodów, które uznał za wiarygodne. Zeznania powodów uznać należało za w pełni wiarygodne, gdyż były one ze sobą spójne i korespondowały w całości z zebrany w sprawie pozostałym materiałem dowodowym. Opinia biegłego psychologa wydana w przedmiotowej sprawie była rzetelna, sporządzona zgodnie z wymogami specjalistycznej wiedzy, zawierająca pełne i fachowe wyjaśnienia kwestii wymagających wiadomości specjalnych. Biegły wydał opinię po zapoznaniu się z aktami sprawy, bezpośrednim wysłuchaniu powodów składających zeznania na sali rozpraw i po przeprowadzeniu badania powodów. Wnioski przedstawione w sporządzonej opinii, zostały oparte na powyżej wskazanym materiale dowodowym. Biorąc pod uwagę podstawy teoretyczne opinii, sposób motywowania oraz stopień stanowczości wyrażonych w niej wniosków Sąd uznał sporządzoną opinię za w pełni miarodajną

i wyczerpującą, tym bardziej, iż opinia ta nie była kwestionowana przez żadną ze stron.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwa podlegały uwzględnieniu w przeważającej części.

Warunki odpowiedzialności pozwanego określają w przedmiotowej sprawie przepisy kodeksu cywilnego dotyczące umowy ubezpieczenia – art. 805 § 1 i § 2 pkt 1 k.c., art. 821 k.c. i art. 822 k.c. oraz regulujące odpowiedzialność cywilną posiadacza i kierowcy z tytułu czynów niedozwolonych – art. 436 § 1 w zw. z art. 435 § 2 k.c., a nadto ustawa z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 473).

Podstawę żądania powodów zasądzenia zadośćuczynienia stanowi art. 446 § 4 k.c., zgodnie z którym, jeżeli wskutek uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia nastąpiła śmierć poszkodowanego, sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę.

W pierwszej kolejności należy wskazać, iż do najbliższej rodziny zalicza się również rodzeństwo. Wbrew twierdzeniom pozwanego, osobą bliską w rozumieniu przepisu art. 446

§ 4 k.c. nie jest bowiem jedynie osoba powiązana wspólnotą gospodarczą z osobą zmarłą i wspólnie z nią zamieszkująca. Zasadność przyznania zadośćuczynienia uzależniona jest natomiast od istnienia więzi uczuciowej, której zerwanie powoduje ból i inne cierpienia psychiczne dla osoby bliskiej. Przewidziane w art. 446 § 4 k.c. zadośćuczynienie służy bowiem kompensacie krzywdy po stracie osoby najbliższej, a zatem uszczerbku dotyczącego subiektywnej sfery osobowości człowieka, w postaci cierpienia, bólu i poczucia osamotnienia, powstałych utrudnień życiowych, konieczności odmiennego urządzenia sobie życia, ograniczenia sfery korzystania z przyjemności itp.

W niniejszej sprawie powodowie wykazali, iż łączyły ich ze zmarłym I. M. więzi braterskie, których zerwanie spowodowało ból i cierpienie psychiczne, a zatem skutkowało powstaniem krzywdy. Skalę tych cierpień należało przy tym ocenić indywidualnie w stosunku do każdego z powodów.

Odnosząc się do wysokości zasądzzonego zadośćuczynienia, należy wskazać, iż na rozmiar krzywdy, o której mowa w powołanym przepisie, mają wpływ przede wszystkim: wstrząs psychiczny, cierpienia psychiczne, spadek sił życiowych, przyspieszenie rozwoju choroby, uczucie smutku, tęsknoty, żalu, poczucie osamotnienia, utrata wsparcia, rady, towarzystwa, niemożność odnalezienia się w nowej sytuacji, zaburzenia w prawidłowym funkcjonowaniu rodziny, pozbawienie osobistych starań rodziców o utrzymanie i wychowanie dziecka, poczucie sieroctwa, niższej wartości wobec rówieśników, zachwianie poczucia bezpieczeństwa, pogorszenie ogólnej sytuacji życiowej dziecka. Dla określenia właściwej w danym przypadku wysokości zadośćuczynienia nabierają doniosłości przede wszystkim takie okoliczności, jak stopień bliskości osoby uprawnionej względem zmarłego, wiek uprawnionego, intensywność więzi między nim a zmarłym, skala bólu i cierpień przeżywanych przez uprawnionego, stopień negatywnego wpływu śmierci osoby najbliższej na życie uprawnionego (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 12 czerwca 2013 r., sygn. akt I ACa 95/13, LEX nr 1345553, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 czerwca 2011 r., sygn. akt III CSK 279/10, LEX 279/10, wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 23 stycznia 2013 r., sygn. akt I ACa 714/13, LEX nr 1292856, wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 22 lutego 2018 r., I ACa 855/17, LEX nr 2500110).

Wskazuje się również, iż użyte w art. 446 § 4 k.c. wyrażenie „odpowiednia suma” zawiera już w sobie pojęcie niemożności ścisłego ustalenia zadośćuczynienia ze względu na istotę krzywdy. Dlatego przy ustaleniu zadośćuczynienia nie stosuje się automatyzmu, a każda krzywda jest oceniana przez pryzmat konkretnych okoliczności sprawy (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 23 kwietnia 2013 r., sygn. akt V ACa 30/13,

LEX nr 1313281). Ocena ta powinna przy tym opierać się na kryteriach obiektywnych, a nie na wyłącznie subiektywnych odczuciach pokrzywdzonego (uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 19 kwietnia 2013 r., sygn. akt I ACa 121/13, LEX nr 1311920). Jak wskazał Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 7 lutego 2018 r., I ACa 763/17, LEX nr 2478502 celem normy z art. 446 § 4 k.c. jest zapewnienie możliwości zaspokojenia szkody, obejmującej krzywdę osób bliskich bezpośrednim ofiarom deliktu, poprzez uzyskanie pieniężnego ekwiwalentu w wysokości rekompensującej ujemne doznania psychiczne i w części fizyczne. Złożoność problematyki zaspokajania szkody w sferze niemajątkowej, trudnej do ustalenia i oszacowania, spowodowała, że ustawodawca wprowadził szczególne rozwiązanie zapewniające sądom orzekającym pewien luz decyzyjny (tzw. prawo sędziowskie). Określenie wysokości zadośćuczynienia za krzywdę (art. 446 § 4 k.c.) powinno być dokonane z uwzględnieniem wszystkich zachodzących okoliczności. Zarówno okoliczności wpływające na wysokość zadośćuczynienia, jak i mierniki ich oceny muszą być rozważane indywidualnie w związku z konkretną osobą poszkodowanego. Rozmiar krzywdy nie zależy od statusu materialnego pokrzywdzonego. Przesłanka „przeciętnej stopy życiowej społeczeństwa” może mieć tylko charakter uzupełniający i nie powinna pozbawiać zadośćuczynienia jego zasadniczej funkcji kompensacyjnej. Właśnie ze względu na kompensacyjny charakter zadośćuczynienia, jego wysokość powinna być ekonomicznie odczuwalna (zob. również wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 21 listopada 2007 r., sygn. akt I ACa 617/07, LEX nr 795203, wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 7 września 2012 r., sygn. akt I ACa 640/12, LEX nr 1220559).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, należy wskazać, iż dla każdego człowieka śmierć osoby najbliższej jest jednym z najbardziej traumatycznych doświadczeń. Udziałem powodów stały się cierpienia psychiczne będące wynikiem nagłego zerwania silnej więzi emocjonalnej łączącej ich z bratem. Powodowie wraz z bratem byli w zbliżonym wieku, razem spędzali czas przeznaczony na odpoczynek, jak również wspólnie celebrowali wszystkie święta, bardzo często odwiedzali się, pomimo iż od dwóch lat I. M. miał już własną rodzinę i nie mieszkał w braćmi w domu rodzinnym. O ich bliskiej więzi świadczy również fakt, iż V. M. był chrzestnym jedynej córki zmarłego. Wszystko to zatem dowodzi temu, iż powodowie wraz z bratem byli bardzo zżyci i wiązała ich głęboka więź emocjonalna. Śmierć brata wywołała u powodów liczne dolegliwości psychiczne. U R. M. trwały łącznie 3 lata i były to obniżenie nastroju, zaburzenia snu (kłopoty ze snem, koszmarne sny), lęk, zaprzeczanie śmierci brata, zaburzenia koncentracji uwagi, obniżenie progu odporności stresowej, silna nadpobudliwość nerwowa. Dolegliwości te świadczące o zaistnieniu u powoda silnych zaburzeń adaptacyjnych o obrazie depresyjno-lękowym utrzymywały się u R. M. przez okres około roku po śmierci brata. Po tym okresie u powoda nadal występował lęk przed przejeżdżaniem przez przejazdy kolejowe oraz nadmierna nerwowość, które utrzymywały się jeszcze przez 2 lata. Zaburzenia adaptacyjne w tym okresie miały charakter łagodny. V. M. doznał silnego szoku psychicznego, a stres wywołał u niego zaburzenia adaptacyjnych o obrazie depresyjnym średniego stopnia pod postacią obniżenia nastroju i płaczliwości, zaburzeń łaknienia. Dolegliwości te utrzymywał się przez około dwóch tygodni i stopniowo ustępowały. Pomimo stosunkowo krótkiego czasu utrzymywania się tego rodzaju zaburzeń u powoda doszło do zaistnienia mechanizmu wyparcia negatywnych emocji związanych ze śmiercią brata. Emocje te pojawiają się w chwilach wywoływania wspomnienia zmarłego brata. Nabierają one wówczas charakteru gwałtownego, silnego, trudnego do opanowania, co wyraźnie widać było na terminie rozprawy, gdy powód na pytania Sądu o brata wybuchnął rzewnym płaczem i nie mógł się uspokoić do zakończenia terminu rozprawy. Wszystko to świadczy o istnieniu wciąż żywych i nie przepracowanych emocjach przeżywanych w związku ze śmiercią brata. Przy czym, w przyszłości może to się negatywnie odbić na zdrowiu fizycznym powoda. Zarówno R. jak i V. M. aktywność zawodową mogli początkowo kontynuować wyłącznie dzięki przyjmowaniu leków uspokajających. Powodowie do chwili obecnej nie są w stanie pogodzić się ze śmiercią brata. Odczuwają tęsknotę, żal.

Sąd uznał zatem za zasadne przyznanie na rzecz każdego z powodów kwot po 30.000 zł zadośćuczynienia, oddalając powództwo w pozostałym zakresie. W ocenie Sądu, kwota ta stanowi wymierną rekompensatę krzywd powodów, adekwatną do stopnia ich cierpienia oraz skutków śmierci brata dla ich zdrowia psychicznego i samopoczucia, nie będąc przy tym kwotą wygórowaną.

O obowiązku zapłaty odsetek Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 i § 2 k.c.

w zw. z art. 14 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, zasądzając odsetki zgodnie z żądaniem pozwu. Decyzją z dnia 22 lutego 2013 roku, na którą to pozwany powołuje się w korespondencji mailowej z pełnomocnikiem powodów, ubezpieczyciel zakończył postępowanie likwidacyjne, wobec czego od dnia następnego opóźnił się ze spełnieniem świadczenia.

Pozwany zarzucał, iż odsetki mogą zostać przyznane dopiero od daty wyrokowania, jednakże zgodnie z utrwalonym orzecznictwem wyrok zasądzający zadośćuczynienie, mimo pewnej swobody sądu przy orzekaniu o zadośćuczynieniu, nie ma charakteru konstytutywnego, lecz deklaratorywny. Znaczenie wezwania wierzyciela z art. 455 k.c. polega na tym, że z jego chwilą na dłużniku zaczyna ciążyć obowiązek niezwłocznego spełnienia świadczenia i że nie spełniając go, popada w opóźnienie, a to uprawnia wierzyciela,

do żądania odsetek za czas opóźnienia (art. 481 § 1 k.c.) (wyrok Sądu Najwyższego 18 lutego 2010 r., sygn. akt II CSK 434/09, LEX 602683, wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia

28 grudnia 2017 r., sygn. akt I ACa 523/17, LEX nr 2445243, wyrok Sądu Apelacyjnego

w Gdańsku z dnia 12 grudnia 2017 r., sygn. akt V ACa 807/16, LEX nr 2499254, wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z

dnia 13 września 2017 r., sygn. akt I ACa 114/17, LEX nr 2372209, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 13

września 2017 r., sygn. akt I ACa 896/16, LEX nr 2402425, wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 12 września 2017 r.,

sygn. akt I ACa 1034/16, LEX nr 2387063, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia

5 lipca 2017 r., sygn. akt VI ACa 344/16, LEX nr 2402417).

Mając nadto na uwadze, iż wyrok w niniejszej sprawie został wydany w dacie obowiązywania znowelizowanych przepisów w zakresie odsetek określonych w Kodeksie Cywilnym, niezbędnym było uwzględnienie przedmiotowych zmian w treści wyroku. Zgodnie z art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 9 października 2015 roku o zmianie ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2015/1830) art. 481 k.c. otrzymał, począwszy od jego § 2, następujące brzmienie: Jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była oznaczona, należą się odsetki ustawowe

za opóźnienie w wysokości równej sumie stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego

i 5,5 punktów procentowych. Jednakże gdy wierzycielność jest oprocentowana według stopy wyższej, wierzyciel może żądać odsetek za opóźnienie według tej wyższej stopy. Nadto,

w dodanych § 2¹-2⁴ powołanego przepisu, wskazano, iż: maksymalna wysokość odsetek

za opóźnienie nie może w stosunku rocznym przekraczać dwukrotności wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie

(odsetki maksymalne za opóźnienie) (§ 2¹); jeżeli wysokość odsetek za opóźnienie przekracza wysokość odsetek

maksymalnych za opóźnienie, należą się odsetki maksymalne za opóźnienie (§ 2²); postanowienia umowne nie mogą wyłączać

ani ograniczać przepisów o odsetkach maksymalnych za opóźnienie, także w przypadku dokonania wyboru prawa

obcego. W takim przypadku stosuje się przepisy ustawy (§ 2³); Minister Sprawiedliwości ogłasza, w drodze

obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, wysokość odsetek ustawowych za opóźnienie

(§ 2⁴).

W dotychczasowym brzmieniu powołanego art. 481 k.c., wskazywano jedynie,

iż odsetki za opóźnienie, w przypadku, gdy ich wysokość nie była z góry oznaczona, równe są wysokości odsetek ustawowych. W przypadku natomiast, gdy wierzytelność była oprocentowana według stopy wyższej niż stopa ustawowa, wierzyciel mógł żądać odsetek za opóźnienie według tej wyższej stopy.

W myśl art. 56 powołanej ustawy nowelizującej do odsetek należnych za okres kończący się przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe. Zgodnie natomiast z art. 57 te same ustawy, z wyjątkiem art. 50, art. 51 i art. 54, wchodzi ona w życie z dniem 1 stycznia 2016 roku.

Powyższe rozróżnienie odsetek zasądzonych w wyroku jest tym bardziej uzasadnione, iż do 31 grudnia 2015 roku Kodeks cywilny posługiwał się jednakowym pojęciem odsetek ustawowych na oznaczenie odsetek kapitałowych (art. 359 § 2 k.c.) i odsetek za opóźnienie (art. 481 § 1 i § 2 k.c.) oraz miały one jednakową wysokość, podczas gdy od 1 stycznia 2016 roku funkcjonują w tej ustawie dwa pojęcia, a mianowicie odsetek ustawowych i odsetek ustawowych za opóźnienie, a nadto drugie z nich są wyższe od pierwszych.

Mając na uwadze powyższe, koniecznym było zasądzenie odsetek poczynszy od wskazanej powyżej daty do dnia 31 grudnia 2015 roku (tj. dnia poprzedzającego wejście w życie przedmiotowej ustawy nowelizującej, w zakresie przepisów dotyczących odsetek określonych w kodeksie cywilnym) w wysokości odsetek ustawowych, określonych w art. 481 k.c. w brzmieniu sprzed 1 stycznia 2016 roku, które wynosiły do 22 grudnia 2014 roku 13 % rocznie, a do 31 grudnia 2015 roku 8 % rocznie, a od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty, odsetek ustawowych za opóźnienie, o których mowa w art. 481 k.c. w aktualnym brzmieniu, które wynoszą obecnie 7 % w skali roku.

Sąd orzekł o kosztach postępowania należnych od strony pozwanej na podstawie art. 100 zd. 1 k.p.c. pozostawiając szczegółowe ich wyliczenie referendarzowi sądowemu stosownie do art. 108 zd. 2 k.p.c. Przy czym wobec zwolnienia powodów od kosztów sądowych w niniejszej sprawie w całości brak było podstaw do obciążenia ich kosztami sądowymi od oddalonej części powództwa. Natomiast stosownie do art. 102 k.p.c. Sąd orzekł o nieobciążaniu powodów kosztami procesu od nieuwzględnionej części powództwa. Zgodnie z powołanym przepisem, w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 9 sierpnia 2012 r. (sygn. akt V CZ 26/12, LEX nr 1231638), przepis art. 102 k.p.c. wyraża zasadę słuszności w orzekaniu o kosztach, stanowiąc wyjątek od zasady odpowiedzialności za wynik procesu. Podstawę do jego zastosowania stanowią konkretne okoliczności danej sprawy, przekonujące o tym, że w rozpoznawanym przypadku obciążenie strony przegrywającej kosztami procesu na rzecz przeciwnika byłoby niesłuszne, czy wręcz niesprawiedliwe. Art. 102 k.p.c. znajduje zastosowanie „w wypadkach szczególnie uzasadnionych”, które nie zostały ustawowo zdefiniowane i są każdorazowo oceniane przez sąd orzekający na tle okoliczności konkretnej sprawy. Do okoliczności tych zalicza się m.in. sytuację majątkową i osobistą strony, powodującą, że obciążenie jej kosztami może pozostawać w kolizji z zasadami współżycia społecznego. Przy zastosowaniu art. 102 k.p.c. mogą być również brane pod uwagę okoliczności dotyczące charakteru sprawy (zob. też postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 września 2012 r., sygn. akt II CZ 95/12, LEX nr 1232771, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 września 2012 r., sygn. akt I UZ 86/12, LEX nr 1228427).

W postanowieniu z dnia 26 września 2012 r. (sygn. akt II CZ 100/12, LEX nr 1232760) Sąd Najwyższy wskazał, iż ocena, czy w sprawie zachodzi wypadek szczególnie uzasadniony należy do swobodnej decyzji sądu ze względu na konieczność zapewnienia poczucia sprawiedliwości oraz realizacji zasady słuszności.

W niniejszej sprawie, jeden z powodów w celach zarobkowych pracuje w Polsce, aby zapewnić byt rodzinie mieszkającej na Ukrainie, przy czym musi ponosić koszty tutejszego utrzymania się. Drugi powód pracuje na utrzymanie swej rodziny na Ukrainie i uzyskuje niewysokie dochody. Poza tym powodowie dochodzili w niniejszej

sprawie zadośćuczynienia za śmierć brata, którego należną wysokość ustalił dopiero Sąd na podstawie dowodów zgromadzonych w jego toku, a wcześniejszego jego oszacowanie jest bardzo trudne. W tej sytuacji obciążenie powodów kosztami procesu godziłoby w poczucie sprawiedliwości i zasady słuszności.